

סיים של מוסס מיוחד במינו החליט החלטה גורלית - ופתח רשמית תקופה חדשה

2=U מונול לפסגה

מאת אורי אבנרי

מצונורת; חלק גדול מייצור הנשק נמצא בידיים פרטיות; ונוסף לכל אלה - קיימת בה, בדומה לכל מקום אחר בעולם, רשת תאים קומוניסטיים, שהשקפת-עולמם מחייבת אותם לספק את כל האינפורמציה האפשרית למולדת המהפכה.

ברית המועצות, לעומת זאת, היא ג'נרדן של קציני-הבטחון. העתונות שלה מכוננת ומצונורת עד לפרטי-הפרטים; קיים פיקוח יעיל ביותר על כל הוריס; ויש להניח כי המחחרות האנטיקומוניסטיות בה קטנות ובולתי-יעילות. היא יכולה להעלים מה שיש ומה שאין לה.

שמיים פתוחים לריגור

כ די להתגבר על מכשול זה, הציע הנשיא דויט איזנהואר, בוועידת-הפיסגה של 1955, הצעה שעוררה תחילה תמיהה רבתי בעולם - הצעת "השמיים הפתוחים". עיקרה: כל אחד משני הגושים יהיה רשאי לערוך סיסות-תצלום מעל לשטח הגוש השני, כדי להתגונן מפני התקפות-פתע.

שום הצעה לא זכתה אי-פעם להכנה גרועה יותר של דעת-הקהל העולמית. הצעתו של איזנהואר נראתה טפשית - כי איך אפשר לצלם את המרחבים האדירים של יבשת שלמה מבלי להשחיר את שמייה במטוסים?

רק במאוחר נסתבר כי הצעת איזנהואר התבססה על התפתחות מהפכנית של התצלום האווירי. מטוסים חסטים בגובה עצום יכולים עתה להכניס בתצלום אחד אלפי קילומטרים מרובעים של שטח. כמות מצומצמת של מטוסים יכולה לצלם תוך שעות מעטות את כל ברית-המועצות, כשכל מטוס נע לאורך ציר קבוע ומצלם תצלום אחד, מדי מספר דקות. אם מצויד המטוס בשתי מצלמות שלובות, המצלמות בעת ובעונה אחת, הוא מסוגל להפיק תמונות תלת-מימדיות, כמו אלה הנקלטות על-ידי שתי עיני האדם - שיטה העשויה למנוע גם הסוואה יעילה של יעדים על הקרקע.

להלכה, יש הרבה מן החיוב בהצעה זו. מלחמות רבות בעולם פרצו בגלל הערכה בלתי נכונה של כוונות היריב והפחד מפני מכת-פתע מצדו. ריגול הדדי גלוי וחוקי היה מסלק גורם זה ומפייג, בלי ספק, במידה רבה את הפחד ההדדי השורר בין הגושים, שעה שכל אחד מהם משוכנע בכוונות הודון של הזולת. אולם לברית-המועצות לא היה כל חשק לחתר על היתרון העצום שיש לה בשטח המודיעין החיוני, להשחתת את מצבה לזה של אמריקה. היא דחתה את הצעת "השמיים הפתוחים" בלעג גלוי.

עתה ברור כי כבר למחרת היום החלה ארצות-הברית להגשים את הצעתה באורח חד צדדי. תוך שנה אחת הומצא והוכנס לשימוש מטוס מסוג חדש לגמרי - מטוס-הריגול המיוחד שנקרא U-2. מטוס זה, הדומה לדאון, מצויד במנוע מדחף-סילון אחד וטס כמעט במהירות הקול. הוא מסוגל לעבור חלקים גדולים של סיסתו בדאיה, ללא שימוש במנוע. כך התפטרו הממצאים מן הגורם העיקרי המגביל את הטחח של מטוס - הכמות המוגבלת של דלק שהוא מסוגל לשאת. ה-U-2 יכול להישאר באויר כחשע שעות רצופות. בסיסתו האחרונה היה צריך לעבור מרחק של 5300 קילומטרים, מפשאבאר שבפאקיסטאן ועד לבדוו בנורבגיה - כמרחק שבין תל-אביב לאיסלנד.

יתרון שני של ה-U-2 טמון ביכולתו לנסוק לגובה של 35 קילומטרים, הרבה מעל לטווח של כל הפגמים והמטוסים הידועים, בגבול החלל החיצון. כל עוד האמינו האמריקאים כי עדיין לא נמצא בשימוש טיל נגד-מטוסי יעיל לטווח כזה, יכלו להיות בטוחים שלא קיים

במשך כמה אלפיות של שניה עמד אדם בפני ההחלטה על חייו. באותן אלפיות השניה, באחד במאי, נדרש פראנציס פואארס לבחור בין חיים ומח. החלטתו גרמה לא רק לתקרית בינלאומית שהטילה את צלה על ועידת-הפיסגה שנפתחה השבוע. היא היתה גם פתיחה רשמית של תקופה חדשה בדבריימי מלחמות האדם.

איאפשר לדעת מה בדיוק קרה. כמו בכל פרשה של ריגול, העלימו שני הצדדים פרטים מרכזיים. אפשר היה רק לנחש מה התחולל.

פואארס יצא בשליחות-ריגול מעופפת, מעל ללב ברית-המועצות, בגובה של כ-20 קילור מטרים - גובה המקביל למרחק שבין תל-אביב לרמלה. יתכן כי הופל - כדברי ניקיטה כרושצ'וב - עלידי טיל מונחה שנורה אליו מן האדמה, בעזרת הראדאר. יתכן כי הטיל לא היה צריך לפגוע במטוס עצמו אלא היה מצויד במנגנון המפוצץ אותו בהגיעו לקירבת המטוס.

יתכן גם שהמטוס לא הופל כלל על-ידי טיל, והיתה תקלה שפגעה במיתקן החמצן או במנוע. במקרה כזה היה נאלץ המטוס לרדת מן הגובה הרב - דבר שאיפשר לירט אותו בעזרת מטוסי-קרב מה כלי-נשק נגד-מטוסיים פחות חדשניים.

כך או כך - פואארס עמד בפני הבחירה להציל או את עצמו, או את סודיות שליחותו. הוא יכול היה להפעיל את המנגנון המפליט ומצניח את תא הטייס כולו מן המטוס, והמפוצץ את המטוס עצמו. תחת זאת, קפץ מן המטוס, ירד במצנח אישי.

קרב לדואי כי מתכנני-המטוס והשליחות לא התכוונו להציל במקרה כזה את הטייס - אלא להיפך, להשמידו יחד עם המטוס, פן יישאר עקבות. יתכן כי הפעלת מנגנון-ההפלטה היתה גורמת להשמדה טוטאלית זו. יתכן גם כי פואארס ידע על כך, או שניחש זאת, לאור העובדה כי בשלושה מקרים קודמים נעלמו עקבותיהם של מטוסים מסוג זה יחד עם עקבות טייסיהם.

פואארס, בן ה-30, לא היה מעולם חייל קרבי. הוא היה סגן בלתי-קרבי בחיל-האוויר האמריקאי, לפני שגויס לשרות הריגול. מן הסתם זכר את אשתו ואת עתיד משפחתו. הוא בחר בחיים ובשבי - ובצורה זו גילה לעולם בפעם הראשונה את שיטות הריגול החדשות בתקופת המימ.

אם תפרוץ מחר מלחמה

מלחמת-העולם השלישית, אילו פרצה מחר בבוקר, היתה מוכרעת מן הסתם תוך כמה שעות. בשעות אלה יירכש הנצחון - והשלטון הבלעדי על העולם - על-ידי אותו צד שניצח קודם לכן במירוץ המודיעין.

באותן השעות ימטיר כל אחד משני הצדדים מטר של פצצות מימן על היעדים העיקריים של הצד השני. הסובייטיים יעשו זאת, כנראה, באמצעות טילים מונחים ביניבשתיים - אם אמנם כבר יש בידיהם מספר מספיק של טילים יעילים. האמריקאים, לעומת זאת, יצטרכו עדיין לסמוך על המפציצים הסילוניים שלהם, הנהוגים בידי אדם.

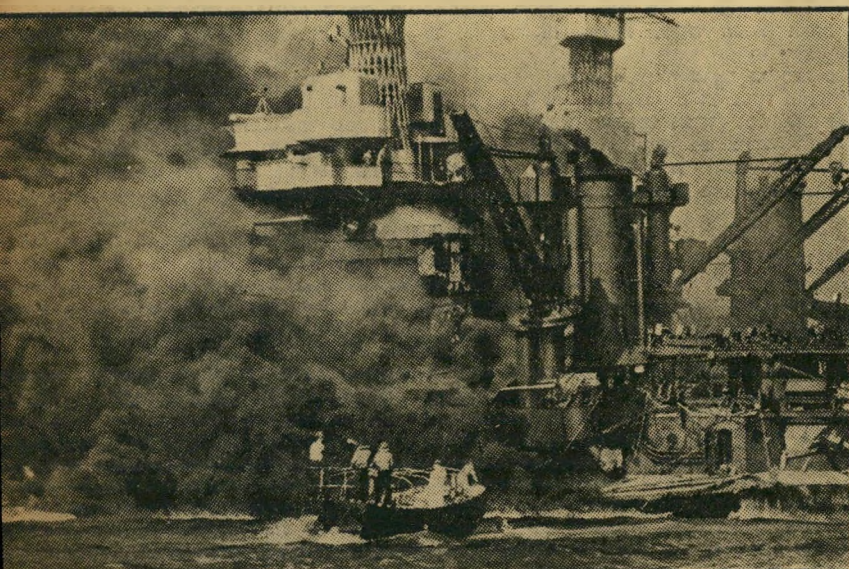
היעדים להפצצה ראשונה זו יהיו לפי סדר חשיבותם:

- (א) בסיסי-השיגור של טילי היריב, ומסלולי-ההמראה של מפציציו. בדומה להחלפת מלכות במישחק השחמט, ינסו שני כוחות-המחץ המימינים להשמיד זה את זה. אם יצליח צד אחד לשחק את כוח-המתחץ של יריבו, מבלי שיושמד כוח-המחץ שלו, הרי ניצח במלחמה. הצד השני יהיה נתון לחסדיו, יצטרך להיכנע.
- (ב) מרכזי התעשייה והתחבורה של היריב. אם לא תהיה עוד בידי האוייב היכולת לייצר פצצות-מימן, טילים ושאר אביזרי המלחמה החדשה, או להובילם למקומות ההפעלה - לא יוכל להמשיך במלחמה.
- (ג) הערים העיקריות של היריב. יתרון מכריע של צד אחד בשטח זה, עשוי לשחק את רצון-ההתנגדות של הצד השני.

★ ★ ★

כ די לתכנן ולבצע מיבצע מכריע זה, דרוש למטות הצבאיים אוסף אדיר של איני-פורמציה. ראשי המודיעין האמריקאיים, למשל, חייבים לספק בין השאר את הפרטים הבאים:

- היכן נמצאים בסיסי-השיגור של הטילים הביניבשתיים הסובייטיים? באיזו צורה הם מוגנים מפני הפצצה? האם עדיין מקיימים הסובייטים כוח של מפציצים? איפה?
- מהם מרכזי-התעשייה החשובים ביותר של ברית-המועצות, וביחוד אותם המייצרים טילים, פצצות-מימן, כמרירדלק כימיים ועוד?
- מהו מערך המכ"ם (ראדאר) לאורך גבולות ברית-המועצות, צפיפותו, כושרו, מידת ערנותו? מה הסיכוי של להקי מפציצים לחודר בעדו, ובאילו גזרות הרבר נוח ביותר?
- מהו המערך הנגד-מטוסי של ברית-המועצות - תדירות ויעילות הטילים הנגד-מטוסיים, התותחים ומטוסי-היריוד?
- לגבי כל הנתונים האלה נמצאות רשויות-הבינוי האמריקאיות במצב הרבה יותר קשה מאשר המטות המקבילים בברית-המועצות. כי באמריקה קיימת עתונות חופשית בלתי-

פרל הארבר

השוואה הגדולה ביותר בהיסטוריה הצבאית האמריקאית, נגרמה על-ידי כישלון של מודיעין, משמשת כיום בעיני דעת-הקהל האמריקאית צידוק לריגול המעופף, המשמש אמצעי למניעת מכת-פתע נוספת.

* "ביון" מלשון בינה, הוא תרגום עברי (פרי יצירתו של משה שרת) למושג האנגלי "אינטליגנס", שהוא מיכלול הפעולות הכרוכות באיסוף ידיעות, ניתוחן, הערכתן והעברתן לגופים החוקקים לכך.